

Дата: 27.02.2024

Група 23

Історія України

Урок 23

Тема: Тематичне оцінювання «Україна в повоєнний період»

Мета: виявити рівень знань учнів з теми

Матеріали до уроку

Виберіть правильну відповідь (3 б.):

1. Дата заснування ООН:

- А) 24 жовтня 1944 р. Б) 9 травня 1945 року
В) 24 жовтня 1945 року Г) 25 грудня 1945 року

2. Відновлений у 1944 р. Наркомат закордонних справ УРСР

очолював:

- А) О. Кириченко; Б) Д. Мануїльський;
В) Л. Каганович; Г) Т. Строкач.

3. Коли був підписаний Договір у Москві про радянсько-польський державний кордон?

- А) 1945 року Б) 1944 року
В) 1946 року Г) 1947 року

4. Яка галузь домінувала за рівнем капіталовкладень у народне господарство Української РСР у роки післявоєнної відбудови?:

- А) легка промисловість; Б) харчова промисловість;
В) сільське господарство; Г) важка промисловість.

5. Укажіть одну із причин голоду 1946-1947 рр:

- А) радянізація Б) надмірно високі плани хлібозаготівель
В) як наслідок переселень Г) надто високі ціни на продукти

6. У 1946 р. президентом Академії наук став:

- А) Володимир Філатов Б) Микола Гришко
В) Олександр Палладін Г) Олександр Богомолець

7. Договір між УРСР і Румунією, який юридично зафіксував кордони, установлені в червні 1940 р. було укладено:

- А) 9 вересня 1944 р.; Б) 16 серпня 1945 р.;
В) 26 листопада 1944 р.; Г) 10 лютого 1947 р.

8. З метою інтенсифікації праці колгоспників під час відбудови активно запроваджувалися:

- А) заходи матеріального заохочення;
Б) примусові та репресивні методи;
В) науково-технічні досягнення;
Г) ніякі методи не запроваджувалися.

9. Коли відбувся останній обмін територіями з Польщею

- А) 1950 року Б) 1951 року
В) 1949 року Г) 1952 року

10. Хто такий Йосип Сліпий?

- А) ставленик Москви Б) ватажок ОУН
В) письменник Г) митрополит греко-католицької церкви

11. Укажіть, який внесок в науку зробив Сергій Лебедев

- А) розробка малої електронної обчислювальної машини
- Б) основоположник вітчизняної біологічної хімії
- В) удосконалив технологію зварювання металу
- Г) провів успішну операцію з пересадки рогівки ока

12. Якого року в Львові був скликаний собор УГКЦ, рішенням якого греко- католицька церква підпорядковувалася російському патріархові Алексію?

- А) 1945 року; Б) 1946 року; В) 1947 року; Г) 1944 року.

13. Дайте визначання поняттям (1 бал за правильну відповідь):

1. «ждановщина» - _____
2. космополітизм - _____
3. «Велика блокада» - _____

14. Установіть хронологію подій (0,5 балів за кожну правильну відповідь, всього 2 бали):

- А) «Велика блокада»
- Б) операція «Захід»
- В) створення РЕВ
- Г) загибель Романа Шухевича

15. Що вам відомо про стан та відбудову української економіки (промисловість/сільське господарство) у післявоєнний період? (2 бали)

16. Охарактеризуйте масові депортації українців у 1944- 1951 рр. (2 бали)

Урок 24

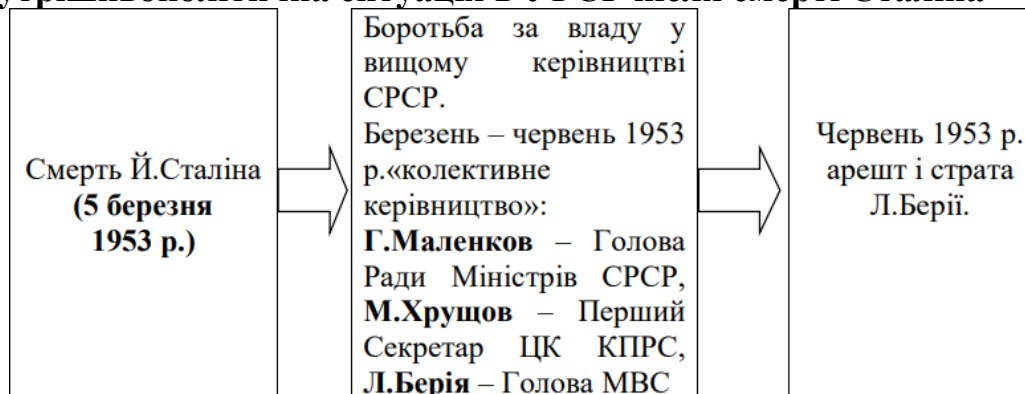
Тема: Україна в умовах десталінізації (1956–1964). Суспільно-політичне становище республіки

Мета: охарактеризувати тенденції розвитку УРСР в період відлиги

План:

- 1) Внутрішньополітична ситуація в УРСР після смерті Сталіна.
- 2) Повстання у таборах ГУЛАГу та його ліквідація.
- 3) XX з'їзд Комуністичної партії радянського союзу та процес реабілітації жертв політичних репресій.

1. Внутрішньополітична ситуація в УРСР після смерті Сталіна

Червень 1953 р. — звільнення з посади першого секретаря ЦК КП(б)У Л. Мельникова, обрання на цю посаду О. Кириченка (вперше українець за походженням обійняв таку високу посаду).

Перемога М. Хрущова в боротьбі за владу в Кремлі. Початок **десталінізації** — процесу ліквідації наслідків сталінізації, що почався після смерті Й. Сталіна.

Особливості десталінізації:

- Створення комісій щодо перегляду справ засуджених у 1934-1953 рр.
- Початок реабілітації — виправдання, поновлення доброго імені чи репутації несправедливо обвинуваченої або засудженої особи.
- Ліквідація позасудових органів, воєнних трибуналів військ МВС (1953 р.), скасування надзвичайних законів і постанов, спрямованих на боротьбу з «ворогами народу».
- 1955 р. — уведення в УРСР прокурорського нагляду за дотриманням законності.
- Зростання ролі українського чинника в різних сферах суспільного життя (висування місцевих кадрів на керівні посади в регіонах, поява вихідців з України в найближчому оточенні М. Хрущова тощо).
- Розширення прав республік (в Україні із союзного до республіканського підпорядкування було переведено кілька тисяч підприємств та організацій).
- **19 лютого 1954 р.** — указ Президії Верховної Ради СРСР на честь 300-річчя возз'єднання України з Росією «Про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР», «враховуючи спільність економіки, територіальну близькість і тісні господарські зв'язки між Кримською областю і Українською РСР».
- Процес лібералізації суспільства 1953-1964 рр. дістав назву «**відлига**».

2. Повстання у таборах ГУЛАГу та його ліквідація.

ГУТАБ (Головне управління виправно-трудових таборів, трудових поселень і місць ув'язнення) — в СРСР у 1934-1956 рр. підрозділ НКВС, що здійснював керівництво системою виправно-трудових таборів (ВТТ).

За офіційними даними урядової комісії СРСР за 1954 р. умови життя і праці в таборах ГУЛАГу були нестерпними. Окрім тяжких побутових і санітарних умов людям було складно психологічно. Виснажлива праця, відсутність зв'язку з близькими пригнічували в'язнів.

У **1953-1954 рр.** просторами сталінського ГУТАБу прокотилася хвиля повстонь в'язнів, переважну більшість яких очолили українці, репресовані за участь в УПА.

Одним з найбільших повстань в таборах ГУЛАГу був виступ в'язнів у **Норильську**. Серед організаторів й учасників Норильського повстання більшість — українці, засуджені на багаторічне ув'язнення. Це — колишні вояки УПА, засуджені на 25-річний так званий «бандерівський строк ув'язнення», режим їхнього утримання був найбільш суворим.

25 травня 1953 року одночасно застрайкувало понад **20 тис.** політв'язнів Норильська, 70% з яких були українцями. Протистояння з адміністрацією тривало

до 4 серпня. У серпні 1953 р. війська МВД штурмом захопили табір. Багатьох в'язнів вбили, решту відправили на Колиму та в каторжні тюрми.

У ніч з **19 на 20 липня 1953 р.** розпочалось підготовлене українцями повстання в таборі Речлаг (Воркута). Повстання тривало місяць і було придушене на початку серпня 1953 р.

17 травня 1954 р. повстали 8 тис. в'язнів у Кенгірі (Казахстан), куди у 1949 р. привезли великий етап національно свідомої молоді зі Львова Лише через 40 днів повстання придушили за допомогою авіації й танків.

Вперше за всю історію ГУЛАГу ув'язнені вимагали не покращення умов утримання, а свободи. Повсталі не намагалися втекти, як це робилося до 1953 р., а залишалися в таборах, домагаючись приїзду урядових комісій з Москви.

Вимоги у всіх таборах були схожі: ввести оплату праці, відновити «заліки» - практику дострокового звільнення за «ударну роботу», скасувати номери на одязі, зняти обмеження на листування з родичами. Але в деяких випадках висувалися й політичні вимоги: переглянути справи політв'язнів та поширити на них амністію, припинити свавілля адміністрації, покарати винних. За допомогою листівок і плакатів повстанці намагалися роз'яснити цілі повстання солдатам охорони і навколишнім жителям.

Хоча повстання в'язнів закінчувалися поразками, проте вони стали ключовими для початку кінця системи ГУТАБУ. Постановою ЦК КПРС **10 липня 1954 р.** ВТТ були ліквідовані.

3. XX з'їзд КПРС і початок лібералізації. Реабілітація жертв сталінських репресій

Дата	14-25 лютого 1956 р. — XX з'їзд КПРС, на якому М. Хрущов виступив із закритою доповіддю «Про культ особи Й. Сталіна та його наслідки»
Зміст доповіді М. Хрущова	<ul style="list-style-type: none"> • Критика сталінської політики як хибної та злочинної через організацію масових репресій, депортацію народів під час війни, використання незаконних методів слідства тощо. • Критика особи, а не системи, яка її породила (причинами появи культу особи Сталіна називали його риси характеру, гостру боротьбу з капіталістичним оточенням тощо). • Початком злочинної політики визначався 1934 р., тобто не ставилися під сумнів методи проведення колективізації, голодомор 1932—1933 рр. тощо. • Небажання правлячої верхівки розділити відповідальність за вчинені злочини; незмінність партійних засад
Наслідки	<ul style="list-style-type: none"> • 30 червня 1956 р. — постанова ЦК КПРС «Про подолання культу особи та його наслідків». Початок офіційної десталінізації. • Створення комісій щодо перегляду справ засуджених у 1934-

	<p>1953 рр.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Розформування ДУТАБу (рос. ГУЛАГ). Чистка органів держбезпеки і значне скорочення їх кількості. • Припинення ідеологічних кампаній проти інтелігенції, націоналізму тощо. • Зростання ролі українського чинника в різних сферах суспільного життя (висування місцевих кадрів на керівні посади в регіонах, поява вихідців з України в найближчому оточенні М. Хрущова тощо). • Розширення прав республік (в Україні із союзного до республіканського підпорядкування переведено декілька тисяч підприємств та організацій)
--	--

Домашнє завдання:

1. **Установіть хронологічну послідовність подій:** XXII з'їзд КПРС, ухвалення нової програми КПРС, Передача Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР, Обрання М. Хрущова першим секретарем ЦК КПРС, XX з'їзд КПРС, засудження культу особи Сталіна.
2. Підтвердіть фактами або спростуйте слушність тверджень.
 - ГУЛАГ був ліквідований, але мережа тюрем і таборів залишалася.
 - Доповідь М. Хрущова «Про культ особи та його наслідки» скоріше маскувала, ніж змальовувала справжню картину минулого.
 - Апогеєм десталінізації хрущовської доби став XXII з'їзд КПРС.